

tatja be. Érdekes a dolgozatnak az a megállapítása is, amit különben a magyar följajztanárok is szomorúan hangoztatnak, hogy Európát ismertető jó ifjúsági könyvünk nincs. Kitűnő könyv a maga nemében *Lagerlöf Zelma* sikerült munkája: *Niels Holgersens wunderbare Reise mit den Wildgänsen*, de ebben is csak a svéd tájak vannak feldolgozva, mégpedig külföldiek számára egy kissé terjedelmesen.

Az ifjúsági olvasmányoknak a földrajzi oktatásban való felhasználásáról már sok hasznosat s még több banális dolgot írtak össze. *Kreitz* munkája ezek közül messze kimagaslik s éppen ezért a kérdéssel foglalkozóknak a legmelegebben ajánlhatjuk.

Karl János.

Société des Nations: Recueil Pédagogique. Vol I., No. 2. Janvier 1930. Publié par le Secrétariat de la Société des Nations de Genève. (N. 8-r., 143 l.)

A Népszövetség titkárságától kiadott *Pedagógiai Gyűjtemény* második száma három részre oszlik a Bevezetésen kívül, amely hangsúlyozza, milyen nagy fontosságot tulajdonított a Népszövetség 10. gyűlése annak, hogy az egyes nemzetek ifjúsága a nemzetközi együttműködés szellemében neveltsék. Az első részben Ucalegon a X. év, azaz az új háború lehetőségének éve ellen való biztosításról szól és kifejezi aggodalmát, hogy a Népszövetség ügye háttérbe szorul az iskolákban. Hébert Max francia tanítóképzői igazgató három beszélgetést közöl a Népszövetségről, a háborúról és a békéről francia tanulók számára. Egy angol tanár a Népszövetségről és a tanításról mondja el benyomásait. Dr. Karsen a berlin-neuköllni Kaiser Friedrich Realgymnasium egyes osztályainak angliai utazásairól, Strong Tracy pedig a serdültek nemzetközi táborozásairól számol be. Az utóbbi a következő szavakban emlékezik meg a Balaton partján lefolyt táborozásról (34. l.): „A szőlővel beültetett dombok közepén, amelyek közül többen régi várak romjait, az elmúlt dicsőség néma tanuit hordozzák, királyi módon fogadott bennünket a Magyar Keresztény Ifjak Nemzeti Szövetségének bizottsága. A táborban főként Dél- és Délkelet-Európa lakosaival találkoztunk s a velük való érintkezésben megismerhettük a világ e részében uralkodó gondolatokat, reményeket és előítéleteket.“ Az ifjúság tényeket akar, mondja Strong beszámolója vége felé s hozzáteszi, hogy ez az igazság különösen a szigligeti táborozás alkalmával tűnt ki, mikor az utolsó vasárnap a magyar, csehszlovák, oláh és jugoszláv ifjak folytattak rendkívül élénk vitát egymással és föltárták a régi sebeket.

A könyv első részében még néhány amerikai college-nek a közel keleten tett utazásairól és a nemzetközi kérdéseknek az egyetemeken való tárgyalásáról van szó. A második rész bemutatja, miképpen ismertették eddig a Népszövetséget és hogyan fejlesztették eddig a nemzetközi együttműködés szellemét a különböző országok (Belgium, Kanada, Csehszlovákia, Anglia, Románia és Svájc) iskoláiban. Érdekes, hogy az oláh ifjúság, miként Kiritzescu Konstantin írja, szkepticizmussal nézi a Népszövetség működését. (L. Lotzka A.: A Népszövetség és az iskola. Magy. Paed. 1930, 9—10. sz., 291. l.)

A Gyűjtemény harmadik része idézi a Népszövetség 1929. évi ülésének

jegyzőkönyveiből azokat a részleteket, amelyekben az egyes szónokok (Hymans, Briand, Stresmann stb.) a nemzetközi együttműködés szellemében való tanítás szükségességét hangoztatják és végül közli azokat a leveleket, amelyeket az ausztráliai kormány a Népszövetségnek az ausztráliai iskolákban való megismertetése tárgyában küldött a Népszövetség titkárságának.

Kenyeres Elemér.

Lexikon der Pädagogik der Gegenwart. I. kötet. Abendgymnasium-Kinderfreunde. XVI lap + 1344 hasáb. Kiadja Herder Freiburgban. 1930.

A lexikonok korát éljük itthon s a külföldön és a művelődés minden terén. Sőt olyan kevésbé népszerű terület számára, mint a pedagógia, német földön rövid időn belül a második hatalmas lexikon lát napvilágot. Ebben, legalább közvetve, bizonyára része van a világháborúnak s az utána következő időnek, amikor a nevelés- és oktatásügy iránt az érdeklődés hatalmasan fellendült. Ez a lexikon eredetileg az ötkötetes Roloff-féle katolikus lexikon folytatása- és kiegészítéseként indult, utóbb azonban önálló művé nőtte ki magát. Főjellemvonása és egyben kiváló előnye az eddig megjelent rokon művekkel, Schwartzéval szemben is, hogy elvezet napjainkig: a legújabb iskola- és nevelésügyi mozgalmak és intézmények mellett felöleli a jelenkor nevesebb pedagógusait, mégpedig nem pusztán életrajzi és bibliográfiai adatokkal, hanem működésük jellemzésével is. Igaz ugyan, hogy itt néhány kevésbé jelentős katolikus pedagógus nevével is találkozunk, viszont másokat (pl. Coué, Glöckel, Jaensch stb.) hiába kerestünk; a németekkel szemben a külföldiek is nagyon háttérbe szorultak. A jelennek ez a fokozott és a jogos érdeklődést kielégítő felkarolása lehetővé, sőt szükségessé tette a multnak és a történelmi anyagnak mellőzését, illetőleg az utalást a máris rendelkezésre álló ilyen gyűjteményes munkákra (így elsősorban magára Roloffra). A mégis szükséges összefüggést a lexikon legterjedelmesebb cikke: a nevelés és a neveléstudomány története (*Geschichte* stb., 917–68) közvetíti. E lexikonnak egy másik előnye a szigorú tervszerűség, amely úgy az egészen, mint az egyes cikkekben végigvonul és saját tapasztalásunk szerint csakis a legkíméletlenebb szerkesztői fegyelmezővel érhető el; továbbá, hogy a tudományos jelleg megóvása mellett számot vet a gyakorlat követelményeivel, nem éri be az adatok felsorakoztatásával, hanem azokat elemezi és az előrelátható fejlődésnek útját egyengeti. A szerkesztő a koncentrációnak híve: egyes problémákat összefoglaló cikkekben tárgyalta, amihez nem fér szó, de azért az utaló címszavaknak csaknem teljes mellőzését már a használhatóság szempontjából sem helyeslehetjük. A munkának katolikus jellege az idevágó közleményeknek nagy számában nyer kifejezést, ám azért — olvassuk az előszóban — „hogy a tárgyatlanság (*Unobjektiven*) látszatát kerüljük, a protestáns, izraelita stb. pedagógiára vonatkozó közleményeket az illető világnézet képviselői írták meg“. Az újabb és legújabb mozgalmakat a többi közt a következő címszavak képviselik: *Anthroposophische Pädagogik, pädagogische Auskunftstellen u. Ausstellungen, Elternbeiräte, Frauenbewegung, Gegenwartspädagogik, Gestalt- u. Ganzheitspsychologie, Grenzlanddeutschum, Individualpädagogik,*